

ČAS, KI GA ZAMUJAMO

Aleš Seliškar *

Letnica 2000 ima svoj čar. Zadnje leto drugega tisočletja. Številka dve in tri ničle. Dva nova geodetska zakona in trikrat nič?

Hodimo v službo. Trudimo se, da bomo s čim manj truda čim več zaslužili in čakamo. Tisti, ki so napisali zakon, menda že vedo, kaj bomo delali. Saj je dela dovolj. Skoraj geodetski raj. Tako prijetno in enostavno je naštevati, kaj vse je narobe. Za vsak problem so krivi oni drugi. In ko je treba poiskati rešitev, napisati predlog navodila ali podzakonskega predpisa, nakopičimo vsebinske probleme, postavimo organizacijske ovire, opozarjamo na ekonomsko siromašenje geodetskih podjetij in na koncu dodamo še, da napisane rešitve vodijo v popolno razvrednotenje geodetske stroke. Zadovaljni smo opravili svoje poslanstvo v slovenski geodeziji.

Veliko smo govorili, da rabimo novo geodetsko zakonodajo. Stara nas utesnjuje, ne omogoča razvoja, ni sodobna, delamo na robu zakonitosti. Poskusov za pisanje nove je bilo v zadnjih dvajsetih letih veliko. Ustavljali so se iz različnih razlogov. Največkrat zaradi ovir, ki smo si jih postavili sami. Zakonov, ki bi zadovoljili želje geodetov, ustrezali drugim resorjem in bili politično sprejemljivi, ni mogoče napisati. Možna rešitev je le najboljši kompromis. In tako imamo nova geodetska zakona, s katerima smo enako zadovoljni ali enako nezadovoljni.

In spet veliko govorimo, kaj vse je slabo. Le nekaj nas išče in najde rešitve. Spremembe so velike in veliko jih je. Včasih se porodi dvom ali nam bo uspelo, ali nas je dovolj, da bomo zmogli. Ali bomo izkoristili ponujeno priložnost ali bomo, kot že velikokrat, zamudili čas, ki se nam ponuja?

Zadnjih deset let se je v slovenski geodeziji zgodilo veliko.

Tehnološka prenova zemljiškega katastra z vzpostavitvijo uradno veljavnih digitalnih katastrskih načrtov, dnevno vzdrževana centralna baza opisnih podatkov zemljiškega katastra, zajem obrisov stavb kot začetek vzpostavitve evidenc o stavbah, začetek vzpostavljanja katastra stavb, izdelava prve digitalne karte, državna topografska karta, vzpostavljanje kartografskih in topografskih baz, enotna geodetska upravna služba, prenos izvajanja geodetskih storitev na privatne gospodarske družbe, povezava z evropskimi koordinatnimi sistemi, dva nova zakona, novi podzakonski predpisi, izvajanje

projekta, sofinanciranega s strani Mednarodne banke za obnovo in razvoj, in projekta, financiranega s strani fundacije PHARE, in še kaj bi se našlo.

To je rezultat slovenske geodezije v zadnjem desetletju drugega tisočletja. Ali so rezultati splet srečnih okoliščin ali rezultat premišljenega delovanja?

Rezultati so nastajali premišljeno. Skupni interes »delati in predvsem kaj narediti« v slovenski geodeziji je na različne načine povezal geodete z različnimi interesi in iz različnih okolij. Strategija in taktika sta se oblikovali spontano. Nismo ju napisali in morda zato uspeli. Vsakdo, ki je želel, je usmeritve razumel. Lahko jih je razumel po svoje ter jih na svoj način izkoristil. Vodilo nas je iskanje enostavnih, izvedljivih rešitev. In to, da morajo biti naše storitve in izdelki uporabni, da jih je uporabnik pripravljen plačati.

Z istimi cilji sta napisana tudi oba zakona. Nista popolna. Sta pa dovolj dobra, da je mogoče v napisanih zakonskih okvirih poiskati dobre organizacijske, operativne in strokovne rešitve.

Priložnosti za vsebinsko razlaganje zakonov bo še veliko. Zato le nekaj poudarkov, kaj je v zakonih pomembno in predvsem, kaj bomo morali narediti, če želimo, da bomo zakona uspešno uveljavili.

PODZAKONSKI PREDPISI

Veliko dela je narejenega. Tudi v času, ko se »Geodetski upravi RS nič kaj ne mudi s pripravo nujnih podzakonskih predpisov« (Matjaž Grilc, Geodetski vestnik 44/2000-3), je delo potekalo intenzivno.

Po Zakonu o geodetski dejavnosti sta ostala le predpisa o tarifah za geodetske storitve in o izdajanju podatkov. Namen oblikovanja cenovne politike ni v tem, kako zaslužiti čim več. Tržni mehanizmi delujejo tudi na tem področju. Vstop v Evropsko zvezo bo pomenil prost pretok storitev in posledično konkurenco tudi na področju izvajanja geodetskih storitev. Zato zgolj ugotovitev, da je današnji sistem zaračunavanja pravzaprav v redu in da je treba le uskladiti razmerja med cenami, ni dovolj. Tarife za geodetske storitve morajo omogočiti fleksibilno oblikovanje cen glede na tržne zakonitosti ter zaščititi naročnika, da ne bi plačal preveč ali da premajhno plačilo ne bi onemogočilo kakovostne izvedbe storitve.

Geodetska podjetja, ki so že vpisana v imenik geodetov pri Inženirski zbornici Slovenije in ne opravljajo geodetskih storitev, se že sprašujejo, kaj jim

članstvo prinaša. Del odgovora bo lahko prinesla uredba Vlade, ki bo določila dela, ki vplivajo ali bi lahko vplivala na varnost življenja in zdravja ljudi. Predvsem pa bo morala matična sekcija geodetov postati subjekt, ki bo skrbel za strokovnost in ugled geodetov.

Veliko zahtevnejša in kompleksnejša je priprava podzakonskih predpisov na podlagi Zakona o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot. Pripravljenost sodelovanja pri pripravi predpisov se prevečkrat konča samo pri poslušanju rešitev in razlaganju zakona. Aktivnih prispevkov skoraj ni (izjema potrjuje pravilo: brez posebnega naročila je kolega Miroslav Logar poslal svoj pogled na ugotavljanje natančnosti katastrske meje), pa še ti so največkrat le opozarjanje na probleme in pomanjkljivosti zakonskih rešitev. Geodeti zelo radi osvojimo nove tehnologije. Pri poenostavljanju postopkov pa smo tradicionalisti (ali pa skrajno površni). Zato le z velikim trudom uspemo prodreti z idejami za poenostavitev postopkov. Res je, da posledično to zahteva strokovnejše in odgovornejše delo.

Geodet je danes le evidentičar, ki mu lastnika zemljišč povesta, kam naj postavi mejnik, ki ga nato izmeri, prekrži in obkroži nekaj rubrik v tiskanih obrazcih, v pisarni mu čarobni program prijazno obdela podatke, vse skupaj še prepiše v predpisane obrazce, lepo zloži v ovitek in odda. Če je kaj narobe, ga opozori preglednik na geodetski upravi. Podpis vodje izpostave na odločbi ga dokončno odveže vseh odgovornosti.

317

Nove rešitve vračajo strokovno delo. Geodet bo odločal strokovno ob upoštevanju mnenj lastnikov zemljišč. Vsakdo bo odgovarjal za tisti del posla, ki ga je naredil. Potrjevanje s strani odgovornega geodeta bo zagotovilo ustrezno notranjo kontrolo.

Take rešitve je seveda težko napisati v pravilnike. Še težje jih je napisati tako, kot smo navajeni, z vsemi obrazci in navodili za vse primere.

IZOBRAŽEVANJE

Uspešna uvedba zakonskih rešitev bo odvisna od uspešnega izobraževanja. V začetku leta 2001 bo potrebno 500 geodetov usposobiti za izvajanje storitev po novem zakonu. Po zakonu o geodetski dejavnosti je izobraževanje obvezno za vse, ki izpolnjujejo pogoje za izvajanje geodetskih storitev, ki so podlaga za urejanje mej in parcelacijo, in imajo geodetsko izkaznico. To je zagotovilo, da se bodo vsi udeležili izobraževanja. Uspeh pa je odvisen predvsem od kakovosti izobraževanja. Pričakujem, da boste udeleženci tega izobraževanja s konstruktivnimi pripombami pomagali izoblikovati dobro ekipo predavateljev.

MI IN VI

Ne razumem, zakaj se v geodeziji neprestano delimo na dva tabora: uprava in izvajalci, glavni urad in območne geodetske uprave, mala podjetja in velika podjetja. Nadaljevanje takih odnosov težko pripelje do dobrih rešitev in kakovostno opravljenih storitev. Vsak v geodeziji mora opraviti svoj del posla. Navzven moramo nastopiti kot celota. Še posebej sedaj, ko je dela za vse dovolj.

Med vsemi sodelujočimi subjekti mora biti v času uvajanja sprememb zelo veliko medsebojne strpnosti. Na napake reagiramo tako, da pomagamo pri reševanju napak in odpravljanju vzrokov za napake, ne pa z zaostrovanjem medsebojnih odnosov.

Kakovostno in pravočasno pripravljene podatki za geodetskega izvajalca so eden izmed pogojev za dobro izvedeno storitev. »Le zakaj bi izvajalcu pripravil vse podatke? On bo za storitev, ki jo opravi v nekaj dneh, zaračunal stranki celo mojo plačo...« Taka in podobna razmišljanja in dejanja povzročajo nezadovoljstvo in napake, ki dolgoročno zahtevajo ogromna sredstva za sanacijo.

NOVE MOŽNOSTI

Geodetska uprava Republike Slovenije poskuša zagotoviti vsaj v približnih zakonskih rokih minimalne pogoje za izvajanje novih zakonov. Prijetneje bi se bilo ukvarjati z novostmi, ki jih omogoča Zakon o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot. Predvsem na področju vzpostavljanja enotnega sistema nepremičnin. Geodetski stroki določilo o povezovanju evidenc o nepremičninah na široko odpira vrata. Ali bomo znali priložnost izkoristiti? Ali pa se bomo jezili nad drugimi strokami, ki bodo skozi odprta vrata začele hoditi na naša področja dela?

Vsi, ki mislimo, da smo del slovenske geodezije, se moramo zavedati, da premike lahko naredimo le skupaj. Nove priložnosti bomo lahko izkoristili le ob sodelovanju vseh, od šolstva, raziskovalcev, državne uprave, geodezije v lokalnih skupnostih, do geodetskih podjetij. Nova zakona nam možnosti dajeta. Izkoristili jih bomo toliko, kolikor želimo.

Vsem tistim, ki sebi in slovenski geodeziji kopičite nerešljive probleme in zbirate zgrešene odločitve drugih, veliko veselja tudi v prihodnje. Mi gremo naprej!

Prispelo v objavo: 2000-11-15